

ISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadványban átvéve.
Egy évre ..... 10 h.
Félévre ..... 5 h.
Három hónapra ..... 3 h.
Helyben házhoz hozva.
Egy évre ..... 20 h.
Félévre ..... 10 h.
Három hónapra ..... 6 h.
Külföldre postán szállítva.
Egy évre ..... 24 h.
Félévre ..... 12 h.
Három hónapra ..... 8 h.
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Gyűjtés utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 69. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1916 március 24.

Reims bombázása.

Budapest, március 23. (Saját tud.) Londonból jelentik: A Reimsből visszatérő Northcliffe lord szerint a várost folytonosan bombázzák. Az érseki palota már valószínűleg romhalmazzá változott. A lakosságot megfelelő védő álarccal látják el a fújtó gázok ellen.

A francia kormány Clemenceau ellen.

Budapest, március 23. (Saját tud.) A francia kormány elhatározta, hogy akcióba lép Clemenceau ellen, mert Clemenceau a kormány megbuktatásán dolgozik.

Miért szűnt meg az ötödik olasz offenzíva.

Budapest, március 23. (Saját tud.) Zürichből jelentik: A svájci lapok jelentése szerint az olaszok azért szüntették meg az ötödik isonzo offenzívát, mert mostani veszteségeik valamennyi előbbi offenzívájukban szenvedett veszteségüket felülmúlják. Legutóbb két műszaki ezred teljesen megsemmisült.

Menekülnek az idegen alattvalók Romániából

Bukarest, március 23. Ismeretes, hogy a román sorozási törvény szerint a Romániában élő külföldi alattvalók némelyike is hadköteles. Most, hogy a román kormány elrendelte ezeknek a sorozását is, a romániai idegen alattvalók csoportosan vándorolnak ki. Amint a bukaresti lapok írják, a román fővárosban olyan nagy mérvet öltött a kivándorlás, hogy százszámra található bérbeadó ház, amelyek legelőbbje üresen fog maradni.

Hetvenöt angol repülőgép támadása a flandriai parton.

London, március 23. Az admirális közli: Ma reggel ötven brit, francia és belga repülőgép tizenöt hadirepülőgép kíséretében megtámadta a zeebrüggei hidroplán állomást és a houthedei repülőteret. Ugy látszik, a repülőgépek jelentékeny kárt okoztak. A repülőgépek mindegyike 200 font bombát vitt magával és a repülőgépek sértetlenül tértek vissza. Egy belga tiszt súlyosan megsebesült. (M. T. I.)

Az orosz intrika kudarca Romániában.

Bukarest, március 23. Joan D. Filitti képviselő és kiváló politikai író a Moldova mai számában szenzációs leleplezéseket közöl az oroszok Romániában folytatott intrikájáról. Kiemeli ebben a cikkben, hogy az oroszbarát román politikusok arra törekedtek, hogy konfliktust hozzanak létre Románia és Bulgária között, hogy ezzel szinte kényszerítsék hazájukat az Oroszország érdekében történő beavatkozásra.

— Romániában — írja — már sokkal kevésbé félnek az orosz kolosszustól, mint a háború elején, mert belátják, hogy Románia Oroszország oldalán nem érhet semmi eredményt és csak Németország nagy kultúrájától van neki mit várnia. Románia különleges helyzete megköveteli, hogy a legnagyobb elővigyázatosságból intézze külpolitikai ügyeit, mert semmiféle körülmények között sem szabad magára sors bizonytalanságára hagyni. Különösen Bulgáriával szemben kell óvatosan viselkednünk, mert ez az állam, mikor nemzeti aspirációit Macedóniában megvalósította, megmutatta, hogy erőteljes, dühös, életképes, nagy jövőre hivatott ország. Senki sem parancsolja nekünk, — az oroszokon kívül, — hogy halálos ellenségünké tegyük ezt a szomszéd államot, különösen most ne, amikor értelme sincsen a Duna jobb oldalán való román terjeszkedésnek.

— Romániának egyensúlyozó politikát kell követnie, amellyel kiegyenlítheti azokat a surlódásokat, amelyek az országban a pártok között minduntalan kiújulnak. Tévedés azt hinni, hogy ez olyan könnyű dolog, sajnos, az egyes pártok fékmentetése a kormánynak nagyobb erőfeszítésbe kerül talán, mint egy háború folytatása.

Ismét köztársaság Kinában.

Budapest, márc. 23. (Saját tud.) Pekingből jelentik: Egy kormányhatározattal ismét megszüntették a monarchikus államformát és újból visszaállították a köztársaságot.

Hozassuk haza elesett hőseinket!

Kedvezményes fuvardíj mellett eszközli, a szükséges engedélyeket és okmányokat jutányosan megszerzi.

Hazai föld

harcotéren elesett hősök exhumálási és hazaszállítási vállalat Budapest VIII. Rákóczi ut. 23. I. emelet 16. Előnyös költségvetés díjmentesen.

Bővebb felvilágosítást ad Csillag gyógyszerár Nagyvárad, Zöldfa-utca. Telefon 552.

Újabb 450 francia fogoly.

Berlin, március 23. A nagyfőhadiszállás jelentőse:

Nyugati hadszíntér.

Az avcoui erődnél elért sikert a Haucomttól nyugatra húzódó hegygerincen a francia támaszpontok elfoglalásával teljessé tettük. Mintegy 450 foglyot szállítottunk be. Az egész helyzet képe egyébként nem változott.

Az orosz offenzíva kezdete nem sikerült.

Keleti hadszíntér.

Az oroszok legerősebb támadásukat tegnap este és az éjjeli órákban intézték ellenünk jelentékeny erővel. Több ízben a jakobstadti hídfőnél levő állásaink a mutanjakobstadti vasut mindkét oldalán, 4-szer pedig a Witschkitől északra levő vonalaink ellen törtek előre. Míg a Bostavitól északnyugatra húzódó arcvonal, ahol a beszállított foglyok száma 11 tisztra és 889 főnyi legénységre emelkedett, különösen szerfeletti veszteségeik következtében nagyobb támadási kísérletekről letettek, addig a Narod és Wisnier tavak között ismételt nyílt erővel intézték rohamot. A harcba vetett nagy ember és lőszer-tömegek e támadásokban, valamint más pontokon ismételt elszigetelt vállalkozásaikban sem szerezhettek az oroszoknak a legkisebb előnyt sem a tántoríthatatlan német védelemmel szemben.

Balkán hadszíntér.

Újabb esemény nem történt. (Min. eln. sajtóosztálya.)

Cadorna nem megy Londonba

Budapest, március 23. (Saját tud.) Rómából jelentik: Cadorna londoni utazását elhalasztották.

Höfer jelentése.

Budapest, március 23. A három hadszíntér egyikén sem történt különös esemény. Höfer.

Filipescu utja.

Bukarest, március 23. Az Epoca megcáfolja azt a Berlinen át Pétervárról érkezett jelentést, amely szerint a pétervári román kolónia Filipescu tiszteletére ebédet adott, amelyben Stürmer miniszterelnök, Szasonov s más magasabb politikai személyiségek vettek részt. Szasonov és Filipescu politikai beszédekét tartották. Az Epoca szerint Filipescu több magas udvari méltóságnál és miniszternél is hivatalos volt dinerre. Nagyon valószínűtlen azonban, hogy e dineren politikai beszédekét tartottak volna. A román kolónia nem adott ebédet Filipescu tiszteletére.

A svéd-orosz határon.

Stockholm, március 23. A legutóbbi idő óta mind nehezebbé válik Pétervárott utle velet kapni a külföldre. A legközelebbi napokban a svéd-orosz határ átlépését egyáltalán megtiltják az entente-államok alattvalói számára is.

Fenyegetőznek a francia szociálisták.

Bukarest, március 23. A Moldovának jelentik Párisból: A francia szocialista pártlap, a L'Humanité erőyes hangú cikkben támadja a szenátust, mert ismét bebizonyosodott, hogy a szenátusban olyanok ülnek, akiknek nincs érzékük a nép érdekei és sérelmei iránt. A L'Humanité támadó cikke azt kifogásolja, hogy a szenátus visszautasította a rekvirálást és az élelmiszerárak maximálását. A szenátus, úgy látszik, nem érzi a drágaság elviselhetetlenségét, az általános nyomoruságot sem látja és nem tudja, hogy a pénz bevásárló értéke 50 százalékkal csökkent, anélkül, hogy a munkabérek emelkedtek és a munkaalkalmak gyarapodtak volna. A szenátusnak meg kell változtatni régi elveit, többé nem merülhet ki a működése teoretikus vitákban, alkalmazkodnia kell a változott viszonyokhoz, mert különben a nép tetőlegesen fogja erre kényszeríteni.

Megcáfolt amerikai béke-hírek.

Amsterdam, március 23. Egy itteni lap szerint a Times newyorki levelezője azt jelenti, hogy a kormány határozottan tagadja, hogy a német kormány a legutóbbi napokban az Egyesült-Államok közbelépését kérte volna. A kormány továbbá tagadja ama híresztelések alaposágát, hogy a birodalmi kancellár felkérte a berlini amerikai nagykövetet, hogy halassza el szabadságát, hogy a béketárgyalások előkészítésénél jelen lehessen.

Az építőipar válsága.

1914. év utolsó harmadában kezdődött az építőipar visszaesése, amely 1915-ben a teljes megbénulásig vezetett s most, 1916. tavaszán teljesen kilátástalan a helyzet. A pénzpiac jelenlegi helyzetében építkezések nincsenek, s érdekes, hogy a téglák árak emelkedtek a munkáshiány s a nyersanyag drágasága folytán. A munkások hadba vonultak, a fuvarozás drága és nehézkes s érthetvé teszik a pangást.

A háború munkaalkalmakat hozott az építőiparnak, de a szakképzett építőiparosokat sok esetben mellőzték. A jogosulatlan hadseregszállítók az építőiparban is uralkodtak. A jogosulatlan alkalmi vállalkozók nyereségvágyának volt kiszolgáltatva ez az iparág, amelyben az órabérek 9-15-20-29-39 százalékkal emelkedtek.

Hogy milyen lesz az építőipar helyzete háború után? Magas konjunktúra várható. A háború előtt gyengén állott, most pang ez az ipar.

Háború után sok új lakásra lesz szükség, sok új műhelyre, gyárra, vasútra, országútra, hogy a szükséges munkákat lebonyolíthassuk. Nagy konjunktúra fog bekövetkezni az építkezéssel összefüggő iparágakban, vas, téglák, cement, kavics, üveg, faipar, öntő berendezések terén. Ezzel a bérszínvonal, az életmód és műveltség emelkedése következik be.

*

Ez azonban csak Oppenheimer reménykedése. Ma pang az építkezés. Nagyvárakdon nem igen adnak ki még raparácokra sem engedélyt.

P. Martinovich Sándor konferencia beszédei.

Az olasz plébánia templom ismét megtelt buzgó hívekkel P. Martinovich mindkét beszéde alkalmával. A beszédek gondolatmenete a következő:

A lelki mérleg.

A nők részére tartott konferencián szentbeszédén tegnap délután a lelki mérlegről tartott előadást a páter. Beszéde bevezető részében a testi mulandóságról beszélt, megkapóan vázolván a test gyöngeségét, mely bármily erősnek látszik is, úgy omlik össze, hogy csak jelentéktelen rész marad. A testi mulandóság után is azonban még mindig marad egy igen értékes kincs, a lélek. A lelki élet és a testi anyagság között mutatva be ezután a rendkívüli ellentétet. Rámutatott itt a 20 ik század anyagi életére, mely annyira elhatalmasodott, hogy a mellett észre se lehet venni a lélek halhatatlanságát.

A 20 ik század a bűn százada, a melyben minden vágy a bűnök elkövetését célozza. A bűn pedig a lelki mérleg felbillelését jelenti. A bűn nem egyéb, mint lázadás a törvényhozó Isten ellen.

A lázadás büntetése az életben a halál. Ugyanez a büntetés vár tehát a lelki lázadóra is és pedig a lelki halál a pokol. Ettől a rettenetes büntetéstől csak a bűnbánat útján szabadul meg az elítélt. A bűnbánathoz pedig ott van a szent gyónás.

Beszéde befejezéséül a gyónás óriási jelentőségét fejtegeti, mely a lelki mérlegben képes kiegyenlíteni azt a különbséget, amit a bűn idézett elő.

Önérzetes vallásosság.

Este fél 7 órakor tartotta a férfiak részére második konferenciális beszédét a kitűnő hitszónok. Az eszmékben gazdag, mélyenszántó szónoklatot nagyszámu, intelligens közönség hallgatta végig.

Egy hasonlattal kezdte beszédét. A budapesti állatkertben meg kell állani egy ketrec előtt, amelyben egy gyönyörű kondorkeselyű van. Látszik, hogy jobb sorsra született; néha néha nekilendül, hogy a magasba szálljon, de a láncok súlya alatt összeesik, úgy tűnik fel, mintha elmerengne afelett, hogy mit veszített: a szabadságot, a boldogságot. Ilyen az ember. Bűnben vagyunk, de él bennünk a vágyódás az Isten iránt. Ez a vallásos ösztön, mely mindég ott lappang mindenkinél a lélek mélyén. Még az indián is keresi a végtelent, az Istent. Csoda-e, hogy ezt teszi a művelt ember. A materializmus nem elégíti ki az embert. A hitetlen modern ember nem egészen vallástalan, mint parázs alatt a szikra lappang benne a hit, de fantáziájának és a szívnek enged s így születik meg a különböző vallástalan felfogások. Részletesen magyarázza a teosophia elméletét, amellyel a modern eszmék hívei tetszelegnek. Ezzel kapcsolatban fejtegeti a többi modern vallásokat. Az öntudatos vallás azonban nem lehet a szív, az élet játéka, hanem sziklaszilárd alappal kell bírnia; nem lehet képzelgés, hangulat, hanem szilárd meggyőződés. Idézi Prohászka püspök szavait, hogy az embernek Jézus, a szent Szűz, Bethlehem, a feltámadás, az örök élet csak úgy ad vigaszt, ha az nemcsak képzelet, hanem az Istenen alapuló hit. A hit az alapja a vallásnak, e nélkül lehetetlen élni. Mervev dogmák nélkül nem lehet vallás. Határozott keret, a merev erkölcsi törvény szükséges a valláshoz, amint a nagy Kosmóst is csak a szigorú rendező törvénye tartja rendben. Második alkotó része a vallásnak a merev dogma mellett a merev erkölcs és a harmadik része a mély érzélem. — A mély vallásos ember nem lehet pesszimista s nem csüggedhet el.

Ezután a modern vallásokkal foglalkozik, s rámutat, hogy a modern vallásoknak három forrása van: az ész, a szív és a környezet. Az ész azonban sokszor nem éri el az igazságot s megbotlik a kevélységben és a hit kegyelme nem hatolhat be az öntelt, kevély emberbe. A hitetlenség az első forrás a kevélységhez. A második forrása a hitetlenségben van. Mutasson Rousseau egy 18 éves hitetlen ifjút, akinek tiszta a szíve. A szívet megrontják a rossz könyvek, a méltalt hintő olvasmányok.

A harmadik forrása a hitetlenségnek a környezet. Sok ember nem rossz akaratból, mint inkább szokásból hitetlen. A közvéleményhez igazodnak, amelyet a rossz újságok gyártanak, amikben nincs bírány. Egy frázis és rosszakarat kell hozzá és kész a vallástalan közvélemény. És ezeket olvassa a közönség napról napra, míg teljesen hozzáidomítja gondolkodását s ujjong ahhoz. A hitetlenséghez a rossz újság és rossz környezet adja a tápot.

Ha a szív egészséges, akkor boldog az ember, mert az ödvözítő mondá: Boldogok a tiszta szívűek, mert meglátják az Istent.

A mai beszédek címei: d. u. 3 órakor a nők számára tartandó beszéd: „Az élet horgonya.” Este fél 7-kor a férfiak részére: „Diadalmas élet.”

Kongregációk ünnepélye a Fogadalmi Templom javára.

Vasárnap d. u. 5 órakor a Kath. Kör Szent László termében az összes nagyvárosi kongregációk ünnepélyt rendeznek, melynek tiszta jövedelmét a Nemzeti Fogadalmi Templom javára fordítják. Belépti jegy nincs, de adományokat erre a hazafias célra közönséggel fogadnak s a felülfizetések hírlapilag fognak nyugtáztatni. Fenntartott helyek este 6 és 7 óra közt a Kath. Kör háznagyi hivatalában megválthatók; már eddig igen sokan kiváltották jegyeiket. Tekintettel a rendkívül nagy érdeklődésre, kívánatos, hogy fenntartott helyét mindenki minél előbb váltsa ki.

Az ünnepély műsora a következő:

1. a) Magyar himnusz. b) Pápai himnusz. A honvéd zenekar kíséretével éneklő a premontrai főgimnázium Mária Kongregáció vegyeskara.

2. Megnyitó tartja dr. Imrik Gusztáv.

3. a) Chopin: *Grande Valse*, b) Verdi: *Liszt: Rigoletto Concert paraphrase*. Zongorán előadja Hosszu Jánosné.

4. *Új Sion templomát építjük*. Költemény, írta dr. Krüger Aladár, szavalja Szabó Erzsike.

5. Resch Mihály: *Esz dur Ave Maria*. A honvéd zenekar kísérete mellett előadják: dr. Krüger Aladárné, Kövér Ily (szoprán); Resch Mihályné, Antonescu Mária (alt); dr. Guta Elemér, Halmos András (tenor); Pálffy Jenő, Vadász Zoltán (basszus.)

6. *Vallásosságunk és hazaszeretetünk szimbóluma*. Ünnepi beszéd, tartja P. Martinovich Sándor S. J. prézes.

7. *A fehér sereg indulója*. A honvéd zenekar kíséretével éneklő a premontrai főgimnázium Mária Kongregáció vegyeskara.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb díszje. Az első ránc a szép asszony igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég, ha a megbecsülhetetlen Y-Po krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát, eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és a bőr vörösségét. Árát K 1 és K 1-50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad. Telefon 13 02.

Montenegróban.

B. L. alezredes, aki most tért ismét vissza a haretérre, ahol immár a 16-ik hónapot tölti, igen érdekes dolgokat mondott el nekünk. A rendkívül kedves és előzőkeny alezredest napbarnított arca, kis szakála szinte idegenné teszi előttünk s csak akkor ismerünk rá, mikor megszólal az ő kedves modorával. Elő sorban is végtelenül diszkrét katona az ezredes. Semmit sem mond, a minék a hadviselésre kihatása lehet. Csak apró, de igen jellemző eseteket lehet tőle hallani.

Sok mindent mondott el. Azt se tudom, hol kezdjem. Adom úgy amint én hallottam. Tehát kezdem

a deresen.

— Montenegróban tudvalevőleg rengeteg pénz van. Arany, ezüst meg nickel az ugyan kevés, de annál több a vadonat új „perpera” (papírpénz) Pompás kékhasu bankó ez és van is belőle annyi, amennyit csak a montenegrói államnyomda elbirt. Mikor a mi hadseregünk bevonult a hegyes országba, a montenegróiak tudták, hogy Nikita pénze nem sokat ér, ezért egyáltalában nem is akarták elfogadni a perperát. Erélyesen kellett közbelépniük, hogy maguk közt csak fogyasszák a saját gyártmányait. Azóta el is fogadják a perperát, de csak egy ötöd értékben. Nekünk csak arannyal, ezüsttel, vagy nickellel fizetnek. A pénz elértéktelenedésének tulajdonítható aztán, hogy az árakat bihetetlen magas áráért értékesítették a montenegróiak. Akkor meg a lakosság zudult fel a nagy drágaság miatt. Mi azonnal segítettünk. Felsőbb utasítás alapján a várasi tanácsos és a kerületi előljárókkal egyetértőleg megállapítottam a maximális árjegyzéket, amit nyomban ki is hirdettem. Az árak tullepőivel szemben igen szigorúan járunk el. Elő sorban nem szabad nekik többet kereskedelmet folytatni. Másodszorban a városháza előtt ott áll a deres és aki az árakat tullepi olyan 25-öt kap, hogy elmegy a kedve az emeléstől. A büntetés kiosztása egy derék tábori csendőrpáncsnok kötelessége. A csendőrpáncsnok Glibacin polgármestereket oktatótt ki kötelességeikre. Különböző polgári életben gazdag bácskai földbirtokos.

A montenegrói nép végtelenül lusta és piszkos.

A férfiak egyáltalán nem dolgoznak. A nő valóságos rabszolga. A rabszolgaság már az esküvő utáni percben kezdődik.

Épp elindulásom előtt szemtanuja voltam egy montenegrói esküvőnek. A menyasszony lóháton ült férfimódra s a násznép gyalog kísérte a völgyénnel egyetemben. Mikor a templomban az esketési szertartásnak vége volt és visszafelé jött a lakodalmas nép, a ló háján már nem az asszony, hanem a férfi ült és az asszony gyalogolt a ló mellett. Otthon a férfi egyszerűen henyerel, lustálkodik és az asszony keresi a kenyeret. Még csak a favágást is az asszony csinálja. Hanem meg is látszik ezeken a szerencsétlen asszonyokon. 20 éves korukban már

olyan vének, hogy 40—50 évesnek képzelnék őket az ember.

A tisztasággal is hadilábon vannak. — Ugyannyira, hogy mielőtt mi bevonultunk volna, előzőleg elrendeltük az általános takarítást. Az orvosok kimentek a városokba és községekbe és mindent megvizsgáltak. A gyermekeket és általában az embereket rettetes szennyeseknek találták. Hallani sem akartak a mosdásról. Erre kiadtam a rendeletet, hogy másnap minden anyát kikötetnek, akinek piszkos, mosdatlan lesz a gyermeke. Másnap új vizsgálat volt és bizony megint csak sok volt a piszkos gyermek. Erre elretentő példaképpen egy legmosdatlanabb családból kiköttettem az anyát. No természetesen ez a kikötés nem volt olyan, mint idehaza nálunk, hanem éppen elég volt ahhoz, hogy délután már olyan mosdást és fürdést rendezzenek a faluban, hogy zavaros volt a folyó a hónapos és talán éves mosdóviztől.

— A montenegrói lakosság élete most már nyugodt és csendes. Az a környék, ahol én állomásozom

Mirkó herceget akarja királynak.

Nikita Montenegró részére elveszett. A lakosság roppant rossz néven veszi tőle, hogy a fegyverletétel után egyszerűen megszökött. Hogy hogy él Nikita az antant kebelében, azt nem tudják, de az ő meggyőződésük szerint nem lehet rossz dolga, mert az államkincstár arany és ezüst készletét nem felejtette el tovább vinni. Perperát nem vitt magával. Azzal még távozása előtt hat hónapra kifizette az állami hivatalnokok, a katonatisztek és a hadifoglyok fizetését. Gavallér akart lenni és nem is garaszkodott. Kerek összeget kapott mindenki, nehegy esetleg ezüst, vagy nickel váltópénzt kelljen kifizetnie. A nép elpártolt Nikitától. Ha ott maradt volna, most is maradhatna, de mert hűtlen lett, a montenegróiak most is gyűlölik. A lakosság meg van győződve róla, hogy Montenegrót nem fogják feloszlítani végképen Szerintük a mai Montenegró mindenestre változást fog szenvedni és a tengerparttól el fog esni. Az ország területe inkább befelé fog terjedni. Az új uralkodó nem Daniló lesz, mint azt sokan hiszik, hanem Mirkó herceg, aki most is Montenegróban tartózkodik.

— Hadizsákmányunkra vonatkozólag mondhatom, hogy

Montenegróban gazdag zsákmányunk volt.

Nem igaz az, hogy Montenegró lőszerhiány miatt tette le a fegyvert. Seregeink óriási mennyiségű hadiszert zsákmányoltak. Az összeszedett hadiszerek a legváltozatosabbak voltak. Volt ott a kovás puskától kezdve a legmodernebb amerikai ismétlő pisztolyig minden fegyver. Ágyúik francia gyártmányok. A puskapor zöme fekete volt.

Az élelmiszerhiány előbb utóbb letette volna Nikita nélkül is a fegyvert. A montenegrói hős katona. A golyótól egyáltalán nem félt. A harcot azonban már nagyon unta, évek óta tartó küzdelem ki-

merítette a népet, mely teljesen elszakott a rendes életmódtól. Földművelésről ott szó sincs. A földek műveletlenek. A lakosságot most rendeljük ki a tavaszi munkákra.

A mi csapatatunk hangulata kitűnő. A fáradalom vagy nélkülözésnek nyoma sincs. Mind megedzett és diósóséggel eltelt hősök ezek, akik annak dacára, hogy mi vagyunk a hódítók, mégis úgy bánnak a meghódítottakkal, mintha valami gyámoltalan nevelésre, vezetésre utalt gyermekek közé telepítették volna őket.

Kulturát, emberséges bánás módot visznek a nép közé és ezért szeretik a magyart az ellenséges földön.

A főmester ur házasságjogot reformál.

Dr. Ágoston Péter telpnapelőtt a feministák egyesületét a magyar nőnek a magyar jogban elfoglalt szomorú sorsa vázolásával busította. Valóban, ha az ember egyes lapokban elolvassa Ágoston Péter reformizmait, amelyek megvalósítását a magyar nők érdekében felette sürgőseknek tartja, akkor be kell látnunk, hogy nagyon szomorú lehet az a sors, amely felett való sajnálkozás ilyen sajnálatraméltó reformizmákat fakaszthatott.

Csak egynehányat említnék fel, mindenütt a lapok referádája nyomán, mert bizony az előadásra elmenni nem volt időnk és kedvünk. Nem gondoltuk, hogy annyi mulatságos dologról lesz szó. Követeli például a tanár ur a közös névhasználatot. Ne csak a feleség viselje a férje nevét, hanem a férj is a feleségét. Tehát Róth Jakabnak a felesége „Róth Jakabné“, de Róth Jakabnénak a férje „Grünbaum Pepi férje“. Ropant egyszerű és világos az ok: ha a két fél egymás vagyonát használhatja, miért ne használhatná egymás nevét is? Többszörösen csodálatos kereskedők ezt a közös névhasználatot nagyszerűen értékesíthetik. Csak azt nem tudjuk, hogy a gyermekek aztán kinek a nevét használják? Vagy ők is tetés szerint válogathatnak, lévén nekik is joguk mindkét névhez, éppugy, mint ahogy örökölnék apjuk után is, anyjuk után is? Hogy az anyakönyvi hivatalok hogyan fognak ebben a szabad névhasználatban eligazodni, annak a Lipótmező direktora lenne a megmondhatója.

Az sem rossz, hogy a házasság lényege az együttélés, tehát ezt vegye alapul a törvény is. Vagyis a mi eddig nem volt házasság, az legyen omentul házasság, a fehér legyen fekete és a bagóhit tisztas család élet. A házasság legyen közönséges jogügylet. Ismerünk ilyen szép vidéket, ahol a házasság csakugyan efféle „tisztas jogügylet“, a hontentották jogügyletnek házasság helyett, az asszonyt megveszik és eladják, befogadják és elküldik (vesd össze a szolgálati szerződést, mint tisztas jogügylet!) — ez a jogügyleti állapot az a gyönyörű eszménykép, a mellyel a jövő szociológusai a magyar nőt jelenlegi szomorú sorsával szemben biztatják? Hova lesz a női méltóság, a tisztas családi élet, a szeretet, a hűség, az mellékes; a „jogügylet“ majd megvigasztalja a hontentotta sorsra jogügyletezett nőt. A mi házasságunk —

irja egyik lap — Ágoston szerint csak „formai házasság“, a „jogügyleti“ házasság lesz az igazi? A hol úgy lehet változtatni az „életársat“, mint a nyári vagy a téli ruhát, évszakok és divat szerint. Ugyan kérem, hogy lehet ilyesmit komolyan vitatni? És még jogászoknak és még jogtanároknak és egy királyi katolikus jogakadémia tanárának!

Ágoston az 1894. évi XXXI. törvények ellen harcolt és annak módosítását sürgette. Ha mi keresztények sürgetjük a törvény módosítását a házasság oltalma, a házasság felbonthatatlansága és tisztasága, a család védelme szempontjából, a gyermekek érdekében: akkor az igazság. Ha Ágoston főmester ur sürgeti a reformot a házassági kötelek végnélküli meglazítása érdekében, az — így írja egyik lap — „érdekes és szakszerű előadás.“ Érdekesnek érdekes, sőt sokkal több: roppant mulatságos. De a szakszerűségről hallgassunk. Mert csak nálunk eshetik meg, hogy efféle egész komoly szakábrázattal és „zajos tapsok“ közt, zajos derűtség nélkül adhasson elő egy jogakadémiai tanár, egy katolikus akadémia tanára.

Néhány szó a debreceni kath. hadiárvaházhoz!

Tekintetes Főszerkesztő ur!

Tisztelettel kérem, méltóztatásuk alatti aktualis soraimnak b. lapjában helyt adni. A „Tiszántúli“ mult heti számainak egyikében olvastam, hogy az egyházmegye legnagyobb hitközségében Debrecenben kath. hadiárvaházat állítanak fel.

Az „Alkotmány“ ból pedig arról értesültem, hogy az Országos Kath. Szövetség a hadiárva részére országos gyűjtést indított. Valószínű, hogy a gyűjtés a közeli hetekben a nagyváradi egyházmegyében is megindul.

Ezzel kapcsolatban bátorkodom az egyházmegye ft. pápságát a következőkre felhívni.

Az országos Kath. Szövetség valószínűleg egyházmegyénkben hadi árva házat nem állít fel. Már pedig egyházmegyénk magyarlakta vidékein igen nagy számmal lesznek oly apátlan anyátlan árva, akik a hadiárvaházba való felvételre igényt tarthatnak.

Nem volna e célszerű, hogy a ft. pápság az egyes plébániákon gyűjtést indítsa és az ily apátlan-anyátlan árvaakat a debreceni kath. hadiárvaházban helyezze el. Alkalmam volt a hadiárvaház egyik vezető tagjától megtudni, hogy egy-egy hadiárva évi ellátása a 108 kor. állami segéllyel együtt 400 koronába kerülne. Most, amikor a kath. társadalom szive lelke mélyén átérzi az elesett hősök gyermekeivel szemben fennálló — becsület diktálta — kötelességet, a hadiárva — akár 10 évi — ellátására szükséges összeg nem fáradtsággal könnyen összegyűjtendő volna.

Sőt az is bizonyos, hogy az egyházmegyei hatóság az egyházmegyében létesítendő új hazafias intézmény felkarolására irányuló mozgalmat szívesen látna.

Indítványomat az illetékesek nagybecsű figyelmébe ajánlom.

Egy hűséges olvasó.

Ezzel kapcsolatban a következő felhívást tettük:

Felhívás.

Katolikusok!

Minden igaz magyar — bár büszkeséggel — de néma fájdalommal gondol a több százezer magyar hősré, kik életüket, vérüket áldozták — értünk — a hazalótárán.

És nem lehet oly — Krisztus szent vállalása szerint élő — magyar katolikus, ki élénk tudatában ne volna az elesett hősök szülői támasz nélkül maradt árvaival szemben fennálló kötelességeinek.

E — becsület diktálta — kötelességérzet serkenti Debrecen katolikus társadalmát is, hogy a drága véren szerzett és megtartott magyar föld vitéz védőinek gyermekeiről — a krisztusi szeretettől indítva — hadiárvaház felállításával gondoskodjék.

A hazafias jelszavak korszaka véget ért!

A haza a legértékesebb cselekedetet: az élet feláldozását kívánta az elesett hősöktől, a szeretet tényeinek hősiesség gyakorlatát követelik tőlünk is.

És ha önmagunktól csaknem mindent elvonva, jövedelmünknek legnagyobb részét az árva neveltetésére fordítjuk, még mindig keveset fizetünk vagyonunk, szeretteink megóvásáért!

A hősök gyermekeiből — a haza jövővédő védőiből — vallásos, becsületos, a társadalomra nézve hasznos polgárokat kell nevelnünk!

Hitvallásos intézmény ezért szükséges! Adakozzunk tehát a debreceni kath. hadiárvaházra!

Debrecen, 1916 március hó.

Gróf Ferenc, Csernus Mihály, Csatth Zsigmond, titkár, elnökök.

A pincéernő meséje.

Aki a váradszölösi gyilkosságot magára vállalta.

A budapesti főkapitányságon hétfőn délutántól szerda délig egy pincéernőt vallattak, mert gazdája, egy fővárosi nagymozgó tulajdonosa a rendőrséggel azt a gyanuját közölte, hogy a leányak köze van a váradszölösi gyilkossághoz. A pincéerleány néhány nappal ezelőtt otthagya a mozi.

A tulajdonos később elolvasta a váradszölösi gyilkosság történetét és akkor az a gyanuja támadt, hogy a pincéerleány, aki szolgálati ideje alatt gyanus viselkedést tanúsított és aki munkakönyve szerint nagyváradi születésű, tud valamit a váradszölösi bűntényről.

A főnök megkérdezte a pincéerleányt, járt-e már Váradszölösiön. Azt felelte, hogy hosszabb ideig tartózkodott ott, az apja házat épített Váradszölösiön. Beismerte azt is, hogy ismeri a Molnár családot és azt is bevallotta, hogy járt Debrecenben. A főnök ekkor abban a föltevésben, hogy van alap a gyanura, felszólította a leányt, hogy kövesse a rendőrségre. A pincéernő könyörögni kezdett, sirva kérte főnökét, jöjjen fei a lakására, ott bevall mindent. A pincéernő megeskette a főnökét, hogy titkát nem árulja el. Ezután bevallotta, hogy tud a bűncselekményről, bár ő maga nem vett részt benne, mert irtóztott a dologtól.

A mozi tulajdonosa a leányt minden ellenkezése mellett is elvitte a főkapitányságra. Kocsiba ült vele, ahol a pincéernő

ujra bevallotta, hogy részes a bűncselekményben és rimázkodott, hogy engedje kiugrani a kocsiból és mondja majd a rendőrségen, hogy megszökött tőle. A moziist azonban a sírás nem hatotta meg, bevitte a főkapitányságra a pincérleányt.

Dencső detektív-csoportvezető megállapította a bejelentőhivatal adatai alapján, hogy a gyanús leány a bűncselekmény idejében megszakítás nélkül Budapesten tartózkodott. Hogy a dolgot teljesen tisztázzák, Budapestre rendelték a nagyváradi nyomozás két detektívjét.

Ezek szerdán reggel érkeztek Budapestre, megnézték a leányt és a Dezső Bertáról szerzett személyleírással és fényképpel összehasonlítva, azt a véleményt nyilvánítták, hogy a pincérnő nem lehet részes a bűntényben. Szerdán délelőtt Kóródy kapitány és később Becker kapitány hallgatta ki a leányt, akit kihallgatása után elbocsátottak a főkapitányságról.

A budapesti államrendőrség különben értesítette a nagyváradi rendőrséget az esetről és közölték a pincérnő személyleírását. A rendőrség megállapította, hogy a személyleírás főbb vonásokban megegyezik a körözött Dezső Berta, Molnár Sándorné személyi adataival.

Ez a körülmény még érdekesebbé teszi a dolgot, habár valószínű, hogy az illető pincérleány még sem azonos Dezső Bertával, akinek arcképét különben a budapesti államrendőrségnek is megküldték. A rendőrség tovább nyomoz Dezső Berta után.

..HIREK..

* Frigyes főherceg és Jenő főherceg kitüntetés. A hivatalos lap közli: a király megengedte, hogy Frigyes főherceg tábornagy és Jenő főherceg vezérezredes a nekik adományozott oldenbergi nagyhercegi Frigyes Ágost-kereszt I. és II. osztályát elfogadják és viseljék.

* Gróf Széchényi Miklós kitüntetés a hivatalos lapban. A hivatalos lap tegnapi száma közli a gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. nagyváradi megyéspüspök kitüntetését. A királyi kézirat a következőképpen szól:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére, odaadó és eredményes működésével szerzett kiváló érdemei elismerésül: gróf Széchényi Miklós belső titkos tanácsosomnak, nagyváradi latin szertartású római katolikus püspöknek I. osztályú vaskoronarendemet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1916. évi március hó 17-én.

Ferencz József, s. k.

Bárá Roszner Ervin, s. k.

* Híradó és könyörgő közös szentáldozás. A szerdán délelőtt megtartott püspöki konferencián a magyarországi egyházfejedelmek elhatározták, hogy május valamelyik, de lehetőleg első vasárnapján egyházmegyéjük területén, tehát az

ország valamennyi templomában közös szentáldozásra buzdítják a híveket. Ezt a közös szentáldozást a püspöki kar egyrészt hálaadásból rendezi, azért, hogy tavaly éppen májusban reánk nézve szerencsés fordulat következett be a világháboruban, másrészt könyörgésül, hogy a Mindenható ezúttal újabb győzelmekre vezesse csapatainkat.

* Katonai előléptetések. A hivatalos lap közli, hogy a király Mihalovics Ernő és Kos Hubert 37. gye-beli tart. hadnagyokat a hivatásos állományba főhadnagyká léptette elő.

* A káptalan és a központi papság tisztelgése a megyéspüspöknek. Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. megyéspüspök, akit a király az I. oszt. vaskoronarenddel tüntet ki, ma reggel érkezett haza székhelyére, Nagyváradra. A megyéspüspököt káptalanja és a központi papság siet kitüntetésére alkalomával szeretete és tisztelete jelével elhalmozni. A káptalan és a központi papság ma délelőtt 11 órakor testületileg járul a kitüntetett főpásztor elé és ott tolmácsolják üdvözlőket. A káptalan tagjait Grócz Béla nagyprépost gyengélkedése miatt Bundala Mihály kanonok fogja vezetni.

* Az alkalmatlanok ujrászorozása. A 46—47 évesek behívása után, mint ismeretes, a 18 évesek sorozása következik. Ezután azonban, mint értesülünk, megtörténhetik, hogy mielőtt a 18 éveseket behívnák, az eddig alkalmatlanoknak talált összes korosztálybelieket bemutató szemlére rendelik és segédszolgálatra osztályozzák. Ezzel sok, frontszolgálatra alkalmas segédszolgálatos szabadulna fel, a mi a véderő érdekében szükséges és kívánatos.

* Az orvhalászat ellen. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala figyelmezteti a közönséget, hogy a m. kir. földmívelésügyi miniszter ur 8234—1915. számú körrendelete értelmében annak, aki halászatra nem jogosult, tilos fogásra kész állapotban levő halászati eszközzel a víz partján, vagy a vizen bármiféle vízjárművön (hajón, tutajon, csónakon) közlekedni, vagy ilyen eszközt a víz partján, vagy a vizen levő bármiféle vízművön (malom, uszoda, stb.) tartani. Aki a tilalmat megszegi, kiágást követ el és 25 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. Nem büntethető az az illető halászatra nem jogosult egyén, aki halászati eszközét a víz partján, vagy magán a vizen szereletlenül, vagy akként csomagolva és átkötve viszi magával, vagy tartja birtokában, vagy birtoklatában, amely állapotban annak nyomban történhet halászásra való alkalmas volta kizártnak tekintendő. Nagyvárad, 1916. március 16. — Rendőrfőkapitányság.

* Halálozás. Naviczkei Lőrinczy Rezső vármegyei tisztviselőt súlyos és váratlanul gyász érte, neje, szül. Schilling Elza tegnap reggel rövid, de kínos szenvedés után, élete legszebb idejében, alig 33 éves korában elhunyt. A fiatal urinó szervezete súlyos betegség támadta meg pár héttel ezelőtt, amely veszedelmes műtétet tett szükségessé, de a gyenge szervezet nem bírta ki az iszonyú vérvesztéséget s bekövetkezett a katasztrófa. Férjén és egyetlen kis fiacskáján kívül édesanyja öz. Schilling Kálmáné, testvérei, sógorai és sógornői, valamint nagy rokonosság gyászolja az ifju

nő korai sirbászálását. Temetése holnap, szombaton, március 25. én délután 3 órakor megy végbe a román kath. egyház szertartásai szerint a Keskeny-utca 12. sz. háztól. Az engesztelő szentmise pedig március hó 27. én reggel 7 órakor lesz lelkiüdvéért az olasz plebánia templomban.

* Az újságírók az interurbán telefonért. Az újságírók egyesületének választmánya tegnap foglalkozott többek között az interurbán telefon korlátozás miatt. Az ülésen felpanaszolták az újságírók, hogy már nagyon sok sokkal jelentéktelenebb vidéki városban korlátlanul kapják az újságok Budapestről a telefontudósításokat s ennek dacára Nagyváradon még csak nem is enyhítették a szigorú korlátozást. Ebből a zárlatból a lapoknak rendkívül sok kárak van. Különösen súlyosan érinti az újságírókat, akiknek éjjel 3 óra utánig kell mindennap szolgálatot teljesíteniük. Ez a szolgálat kimeríti az újságírók idegzetét. Minden tekintetből indokolt tehát, hogy a telefon korlátozását Nagyváradra nézve feloldják, ami annál könnyebb, mert a nagyváradi újságírók kétségtelenül megbízhatók, amit legjobban igazol az, hogy itt nincs is előzetes cenzura, holott más, telefontudósításokkal rendelkező városokban előzetes cenzurát kénytelen alkalmazni az ügyesség. A választmány elhatározta, hogy kérvényt fog intézni az összes érdekelt fórumokhoz a telefon felszabadítása iránt.

* Kinsky grófné Nagyváradon. Tegnap fejezte be Palmái Ilka Kinsky grófnő vendéglátékait a Vigadóban, ahova Vajda Sándor igazgató meghívása folytán jött. — Mától kezdve mint Kinsky grófné időzik Nagyváradon, látogatásokat tesz s meglátogatja a templomokat, ahol szívesen időzik. Kinsky grófné tegnap nagyobb összeget küldött annak a kórháznak, amelyben betegápolással foglalkozik. Nagy gyönyörűsége a friss kávé, amelyből, mint elragadtatással mondja, olyan zamatosat sehol sem ivott, mint egyik nagyváradi cukrásznál.

* Elvesztett igazoló jegyek. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala figyelmezteti a nagyközönséget, hogy a Hadi Termény Rt. által Beer Leo pozsonyi és Bleier József hajdunádvári albizonnyosok részére kiállított 2622 és 1822 számú igazoló jegyek elveszték. Mivel ez elvesztett igazoló jegyeket más csakis a büntető rendelkezések magára vonásával használhatná, felhívja a rendőrkapitányi hivatal a közönséget, hogy amennyiben az igazolójegyeket valaki megtalálta volna, a rendőrhataloságnak haladéktalanul szolgáltatassa be. Nagyvárad, 1916. március 9. Rendőrfőkapitányság.

* Temetés. Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután Erdélyi Ágoston temetése. A díszes ravatal a régi Tisza hízában levő lakásán volt felállítva, masszív érekeporsóban, pálmák és ezüst kadeláberek között nyugodott a korán elhunyt derék fiatal ember, nagy bánatára szerető családjának és tisztviselő társainak. A temetési szertartást dr. Mikulás György kanonok, Gantz János c. kanonok és Magyar Ágoston főgym. hittanár végezték, a szertartás végzetével a család koszorúival borított koporsót feltették a négyes fogatú üvegdiszkecsőre és nagyszámú résztvevő közönség kíséretében megindult az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe, ahol a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra. A temetésen megjelentek a bírói kar, az ügyvédi kar, továbbá az elhunyt nagyszámú barátai, kartársai stb. Koszorúkat a követke-

zók küldtek: Felejthetetlen drága Gusztikánknak — Cornéla és Széver, Szeretett Gusztikának — Irma és unoka nővéreid, A legjobb testvérnek — Mariska, Gyuri és gyermekeik, Isten vékd — Rózsika és Lajos, A m. kir. központi statisztikai hivatal tisztviselői — Erdélyi Ágostonnak, Öszinte részvétellel — Erdélyi Ágostonnak, Igaz részvétellel — Erdélyi Sándor és neje, A statisztikai hivatal aruforgalmi osztálya — Erdélyi Ágostonnak, A jó Gusztinának — Betta néni. — A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

* Külföldre utazók figyelmébe
Van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni, hogy a kereskedelmiügyi miniszter ur 12979-III. H. leiratával értesítette a kamarát, hogy a monarchiai határainak át-lépésével járó utazások alkalmából iratok és nyomtatványoknak magával vitelére vonatkozólag ezidőszert fennálló tilalom alól kivételt engedélyezett azokat iratokra és nyomtatványokra, melyeket az e részben jogosított katonai hatóságok előzetesen végzett vizsgálat alapján hivatalosan lezárnak. A szóbanforgó iratok és nyomtatványok fentemlített megvizsgálására jogosítottak: I. a monarchiából való kiutazás esetén. A) a cs. és kir. hadügyminiszterium osztályai B) a katonai parancsnokságok. C) a pólai hadikikötő parancsnokság. D) várparancsnokságok. II. A monarchia területére való belépés esetén viszont a cs. és kir. osztrák-magyar diplomácia képviselői és a való-ságos cs. és kir. konzuli hivatalok. Nagyvár-Adolf, 1916 március hó 22. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: Schwartz Izidor sk., o., elnök. Dr. Sarkadi Lajos sk., titkár.

x Poloskairtó MOXIM biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* Gyurjad Gyurka. Piszkáld ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvétel. Rendkívül érdekes lemez új-donságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Haugszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

* Kőhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

* Húsvéti Karneval Nagyváradon. Aszódi Mihály cukorka, kávé, tea és déligyümölcs üzleteibe az összes bőjtű konzervált halak és húsvéti tojás cukorkák szebbnél-szebbek megérkeztek. Az árak még az előbbieknél, raktáron nagy mennyiségű áru, üzleti vállalatok közötti főüzlet Kossuth-utca Sas palota, I. fiók Sas passaga, II. fiók Zöldfa passaga a kabaréval szemben teljesen újonnan átalakítva, úgy hogy a legkényesebb igényű cukorkavédek is, legfinomabb bon-bonjait megtalálhatja, III. fiók Rákóczi-ut Csokoládé király Orsolya zárda épület, Kugler Gerbaud bonbonok főraktára, IV. üzleti vállalatok trieszti kávé és teabehozatal szintén az Orsolya zárda épület Csokoládé király mellett. Telefon főüzlet 635, fiókok telefonja 610. Befűző cukorka előjegyzést elfogadok főüzletben. — Nagyban: húsvéti tojás és csokoládé, kávékrém, nápolyi és az összes cukorkákból és halakból. Kondenzált tej, „Berna” védjegyű kapható. Aszódi Kossuth-utca.

x Megfagyott, szétlől kivörösödött, kiserepedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatása az YPO-jegyű „Harmat tejszörp.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

* A Bíróság megyei társaságok pénztár közli, hogy bekebelezés vagy más jó fejezet mellett normális kölcsönöket készséggel folyósít.

* Keresek megvételre keveset használt finom gyermekkosztást. Cim Beóthi Odón utca 1.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Pirosgyellár (Küry Klára fellépte.)

Szombaton délután: Bőregér.

Szombaton este: Lengyelvér (Küry Klára utolsó fellépte.)

Vasárnap délután: Grün Lili.

Vasárnap este: Eleven ördög.

Küry Klára — Erdészleány.

Küry Klára neve valóságos fogalom a magyar színművészet körében, színi pályája a sikerek hosszú láncolata, amelyben hajdani nagyváradi szereplései is képeznek egy-egy láncszemet. Nem lehet tehát egy cseppet sem csodálkozunk, hogy tegnap esti első vendégfellépte alkalmából mintegy varázszerűen megtelt Thália hajléka. Eljöttek a Küry estére mindazok, akik már rég óhajtották a régi ismerőst viszontlátni.

Küry Klára most is a régi. Kiforrott művészete előtt egy csapásra behódol a közönség. Játéka eleven, temperamentumos, éneke csiszolt, behizelgő. Mit is írjak róla mást, mint jót? Nem is az a kötelességünk, hogy kritikát írjunk, elég kritika reá nézve az a közkevdveltség, amely országszerte állandóan megnyilvánul iránta, nekünk legfeljebb az a kötelességünk, hogy ez alkalommal is leszögezzük az elhervadhatatlan sikert, amely a közönség forró, lelkes tapsaiból kristályosodik ki. Elő, ha annyit írunk, hogy Küry Klára nagyon kedves volt, a közönség pedig örült a viszontlátásnak.

A többi szereplők is igyekeztek, hogy az előadás sima, gördülékeny legyen. Rosszat nem akarunk írni, mivel ez nem illik az ünnepi hangulathoz, annyit azonban a rendezés körül mégis megjegyeznünk csendesen, hogy az a bizonyos ajtó ebben az évben már másodszer zuhant le, eddig szerencsére minden baj nélkül, azonban sohasem lehet tudni, mit hoz a jövő. Egyebekben rendben ment minden.

Küry Klára a Piros bugyellárban. Ma tartja második estjét vendégszerepléseinek Küry Klára, a kiváló művész, aki ezen az estén Csepreghy jeles népszínműve, a Piros bugyellár híres Zsófi szerepében lép fel. A tüzről pattant, bokorugró szoknyájú bíróné szerepe Küry Klára legkiválóbb alakításai közé tartozik már azért is, mert hiszen köztudomásu, hogy a páratlan képességű, ragyogó tehetségű művész a magyar népdalnak legpompásabb interpretálója. — Szombaton este a Lengyelvérben bucsuzik Küry Klára a nagyváradi publikumtól.

**Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!!!
Hadsegélyző Hivatal főpénztára,
Képviselőház.**

IRODALOM

Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) március 19-i száma a következő tartalommal jelent meg: Igazi nagybőjt. Prohászka Ottokár. — Atya. (Költmény.) Lappérth Géza. — Harctéri versek: A bakancs. Bernáth Károly. — Diák-katonák. Dózsa Ferenc. — Az utolsó agár. (Elbeszélés.) Kádár Lehel. — Boldog otthon (Regény.) Cyprián. — Gondolatok. H. K. — Minaretek. Polgár Iván dr. — Kultura. — Hétről hétre. — Szerkesztői üzenetek. A kitért lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. F. hérvári ut 15-c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Uj Idők. Az Uj Idők legújabb számában Csathó Kálmán folytatja: A varjú a toronyórán című regényét. Krudy Gyula Nemesszivű Artur, Szikra: Homokvárak és Sas Ede: Orvosi rendelőre című írt novellát. Ott találjuk a lapban Himezel Ferencnek: Magyar rabságban című rajzát. Cikket a Márványkirályné címmel Lyka Károly írt. Peterdy Andornak a Huszárok és Gács Demeternek: A trombitás Balog című verse, valamint a Pillanatfelvételek rovata egészíti ki a szövegrészt, míg az illusztrációk felelelik a különböző harcterek érdekes epizódjait. Az Uj Idők előfizetési ára egész évre husz korona, félévre tíz korona, negyedévre öt korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Andrassy-ut 16. szám.

A „Vasárnapi Ujság” március 19-i száma nagy mennyiségű érdekes képet közöl az Isonzó mellékéről, a meghódított Montenegróból, a nyugati harcterről stb. Szépirodalmi olvasmányok: Zsoldos László és Walter Bloem regénye, Erdős Renée novellája, Szöllösi Zsigmond tárcája. Egyéb közlemények: Footballozó csonka angol katonák képe s a rendes heti rovatok: a háboru napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálzás stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt kor. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem utca 4.)

Kis pajtis A legjobb magyar gyermekújság legutóbbi füzetének tartalma: Márciusi dal: Ambrózy Ferenc. Gáspár bácsi szénája: Csibe Károly. Farkas pályázat: Szerető martirok. A vizitőlesér: Dr. Kovács Viktor. Az óriás barlangja. Magyar zászló alatt Afrikán keresztül. Andris gyermek feljegyzései. Kedves kis olvasóink rajzainak. Kis pipin tábori levele. Halászek Marikája: G. Miklósi Ilona. R. jvények.

Magyar Kultura. Társadalmi és tudományi szemle, (Megjelen havonként kétszer 5 én és 20 án Évi ára 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky u 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal. Tanulmányok: A nemzetközi béke alapjai. Dr. Horváth György. A valláspszichológia fejlődése. Gálv. László S. J. Tárcák: Lappálak. Irta Luis Coloma S. J. (6). Pajzs és kard: A Genezis és a tudomány. Mezey Gerő S. J. — Levelek a szerkesztőhöz (5). Philalethes. — A magyar püspöki kar az abszolútizmus idejében. Tomesányi Lajos S. J. Szemlék és Kritikák: D. Waal Antal: XV. Benedek pápa, Dr. Lutter Ferenc. — Turi Béla: A háboru belülről nézve. Deák Viktor. — Szabó István: A kárpáti hó. Ifj. Gonda Béla. — Harsányi Lajos: A halálfejtő cille. Dr. Fitz Artur. — Színház: Molnár Ferenc: Fehér felhő. Deák Viktor. — Hermelin. B. K. Napló: Többtermelés. többzebeles S. V. — Faji összetartás. bk. Rövid feljegyzetek.

Zászlónk. A pompás ifjusági folyóirat legutóbb megjelent füzetének tartalma a következő: 1916 március 15. Az egri diák: Gyomlay László. Csevegés a drótról: dr. Krisz Árpád. Egyszer volt, hol nem volt: Grossinger Antal. A zöld tükör: Gyulai Adám. A halál repülőgépei. Sorsdöntő: Orbán Dező. A gépkirály regény: Orbán Dező. Amikor világrészek beszélnek egymással: Jenő főherceghez: Walter Géza. Márton, az orosz pap: Ackerman Kálmán. Fekadó rügyek. Fejtörő rejtvények. Szerkesztői üzenetek.

Legujabb táviratok.

Megtorpedózott angol hajó.

Budapest, márc. 23. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Galloper nevű hajót megtorpedózták és elsüllyesztették.

Cadorna Londonban.

Budapest, március 23. (Saj. tudósítónktól.) Londonból jelentik: Cadorna szardán délután az angol fővárosba érkezett.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

A várvizi hadisegélyesek. A nagyváradi törvényszék a gyorsított eljárás szabályai szerint tegnap tárgyalást tartott Andriskó Gábor várvizi községi helyettes bíró bűnügyében, akit a királyi ügyész a dtv. 465. § 1. bekezdése alapján 11 rendbeli megvesztegetéssel vádolt azért, hogy a várvizi hadisegélyes asszonyoktól a segély kiosztás körüli teljesítésért ajándékot követelt és fogadott el. A vádlottat a törvényszék 3 havi fogságra ítélte el. Az ítélet ellen a vádlott felebbezett.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős: **Dr. PAPP KÁROLY.**

A MŰJÉG!

Naponkénti rendszeres szállítást megkezdtük, Megrendeléseket köszönettel veszünk, Előfizetéseket elfogadunk és Előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel.
Nagyváradi Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010 000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Belépési felhívás.

a Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 1916. január 1-én 14. évtársulatát kezdte meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőketakarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát hároméven keresztül hetenként legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van a befizetésének négyötöd részét minden kezes nélkül kölcsönképp felvenni, mely kölcsönért a legmértányosabb kamat lesz felszámítva.

Beíratási díj minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beíratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket posta befizetése (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig eszközölhetők.

A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet igazgatósága.

Zöldfa-u. és Szent László-tér, (Deutsch K. I.-féle ház.)

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon-, távirat-, posta- és villanyoshoz; nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánhához; fehérnemű himzés és javításra; leányok üzleti kiszolgálására és cipész műhelybe; házmesternőnek; házhoz járók, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány-, minden- és inasnak.

KERESNEK: Egy kis leányt gyermek mellé; főzőnőt, mindenest, takarítónőt és hestet; házmestert és vincel-őrt.

Kérjük az ajánlkozókat, szíveskedjenek irodánkban naponta jelentkezni, hogy az elhelyezés felől a tájékozódás gyorsabb és könnyebb legyen.

Bármilyen csekély adományt is köszönettel elfogad s mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,
kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

* **Megvételre kerestetik egy közép nagyságú Wertheim-szekrény.** Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely az Általános Takarékpénztár kebelében működik Nagyvárad, Bémer-tér 2. 1916. január 1-én nyitotta meg.

XIV. évtársulatát.

A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzéssel történik, melyek mindegyike után hetenkint 20 fillér fizetendő. Az új évtársulat 3 éven át, vagyis 156 hétig tart, aminek eltelté után a tagok az általuk megtakarított tőkét az elért haszonban való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy kötelezvényre kölcsönöket folyósít s a folyósított kölcsönök a heti befizetésekkel három év alatt törlesztendő le. A befizetések vasárnap és ünnepnap kivételével mindennap délelőtt 9-12 óráig, délután 3-5 óráig történnek.

Vidéki tagok részére postatakarékpénztári lapokat küldünk, melyekkel befizetéseiket portómentesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én megkezdte, ezért felkéretnek a belépni szándékozók a mielőbbi jelentkezésre.

Általános Takarékszövetkezet.

Földbirtokra első-helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzálog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámítol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

3. szám.

A rézmozsarok és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimozsarak, ónozott, horganyzott és csiszolt vaslemezüstök** kaphatók

Andrényi Károly és Fiainál.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Toloky-u. 2.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a **WOLFRAM LÁMPÁK**

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárók, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja **55.**

Főszerelő telefonja **55.**

Hirdetmény.

Az 1915. évi II. t.-c. alapján utasítottak mindazon népfőfelésre kötelezettek, kik az 1898. évben születtek, hogy összeírásuk végett a tartózkodási helyi községi előjáróságánál (városi hatóságánál), községekben a körjegyzőségek székhelyén jelentkezzenek. Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezésre utasított egyének összeírásuk után az előjáróságnak később közzeendő rendelkezéséhez képest a folyó évi április 14-től május 3-ig terjedő időközben és helyen népfőfelési bemutató szemlére fognak behivatni és elővezettetni és ott alkalmasságukhoz képest osztályoztatni.

Az alkalmasság bevonulásuk idejéről hirdetmény útján nyerneki értesítést.

A népfőfelésre kötelezettek a bemutató szemlére egy megbízható kísérővel fognak utazni s úgy oda, mint vissza a vasuton a harmadik osztályon (közben a második osztályon) ingyen utaznak.

Azon népfőfelésre kötelezettek, kik a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjelöltjei, vagy pedig kik végzett tanulmányaik alapján a véderőtörvény 21. § a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre jelenleg igényrel bírnak, ebbeli minőségüket a bemutató szemlén az illető intézet bizonyítványával igazolni tartoznak.

Az összeírásnál mindenkinek meg kell jelennie.

Nem tartoznak megjelenni a népfőfelési bemutató szemlén a nyilvánvalóan alkalmatlanok.

Felhivatnak mindazon 1898—1865. évi születésű, tényleges katonai szolgálatban nem álló egyének, kik a háboru előtt Galiciában vagy Bubovinában laktak vagy ott illetéssel bírnak vagy birtak, de jelenleg a magyar szent korona országai területén tartózkodnak, hogy tartózkodási helyük községi előjáróságánál (városokban rendőrkapitányánál) hadkötelezettségi viszonyuk megállapíthatása végett 48 óra alatt jelentkezzenek.

Együttal felhivatnak az összes 1865. évi születésű és ennél fiatalabb orvosok, — a tényleges és nyugállománybeli katonai (honvéd) orvosokat kivéve, — hogy amennyiben a hadra kelt sereghez beosztva nincsenek, tartózkodási helyük előjáróságánál kivétel nélkül 48 óra alatt jelentkezzenek.

Azon népfőfelésre kötelezett, a ki az összeírás végett elrendelt jelentkezési köte-

lezettségnek nem tesz eleget, az 1915. évi II. t.-c. 5 § a értelmében 15 napig terjedő elzárással és 200 koronáig terjedő pénzügyi büntetéssel büntetettik, — a ki pedig a népfőfelési bemutató szemlére szóló behívási parancsnak nem tesz eleget, karhatalommal vezettetik elő és a katonai behívás iránt tanúsított engedetlenség megtörténtéről szóló 1890. évi XXI. t.-c. 4 § a értelmében két évig terjedő börtönnel büntetettik.

Kelt 1916 március havában.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

Vetőmag búkköny

az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár áruosztályánál megrendelhető.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303 hold legelő azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Nagyváradon.